

תורת חיים של

נושא החודש: תרגום התורה

"צללי החושך של העתקת התורה ליוזנית ייפכו לאור,
כשיתגלה המקור העברי - בטהרו"
(הראי"ה, מגד ירחים, טבת תרע"ב, תרע"ד).

לחיים יקרים.

חודש טבת הוא החודש העשירי מיציאת מצרים והחודש הרביעי מראש השנה. חודש טבת מוזכר בתנ"ך פעם אחת בלבד במגילת אסתר: "וַתִּלְקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ אֶל בֵּית מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׁירִי הוּא חֹדֶשׁ טֵבֶת בְּשָׁנָה שֶׁבַע לַמַּלְכוּתוֹ" (אסתר ב', ט"ז).

מקור השם מבבל ובאשורית הוא נקרא "טבתו" מלשון טביעה ושקיעה בבוצ בשל הגשמים שגורמים לדרכים להפוך לבוציות. הסבר נוסף, "טבת" מלשון הטבה. החודש מתחיל בחנוכה ומקבל את הארת הנרות על כל ימי החודש, אך חודש טבת נזכר גם כחודש של צער ופורענות. אנו צמים ב-י' בטבת בו החל המצור על ירושלים על ידי נבוכדנצר מלך בבל, מצור שהוביל לחורבן בית ראשון. החודש נעסוק באירוע נוסף שחל בחודש הזה והוא תרגום השבעים.

◆ חודש טבת

משימה

כדי לתרגם קטע ספרותי, יש להכיר את כל המילים הנרדפות ולהבדיל בין המשמעויות המיוחדות והשונות כאשר בוחרים מילה כזו או אחרת. לפניכם כמה מילים נרדפות מהתורה, נסו להתאים ביניהן.

לרבה היו בבטן תאומים, שני גוים - _____
 "ולא זכר שר המיסקים את יוסף ו _____" (בראשית מ', כג).

נח שתה שכר _____
 האזינו השמים ואדברה / ו _____ הארץ אמר פי" (דברים ל"ב, א).

(יין, לאומים, תשמע, ישכח)

המקורות על תרגום התורה ליוונית נמצאים במגילת תענית, במסכת מגילה ובאיגרת הכתובה ביוונית. נקרא אותם וננסה להבין מהו תרגום השבעים.

מה זו מגילת תענית?

מגילה עתיקה מימי בית שני שמופיעים בה תאריכים שנקבעו בהם ימי צום ואף מזכרות הסיבות לאותם צומות.
 "בשמונה בטבת נכתבה התורה יונית בימי תלמי המלך והחשך בא לעולם שלשה ימים".

רגע חושבים...

מזהים את התאריך שמונה בטבת? התאימו בין שלושת ימי החושך בתאריך העברי, בין המספר לאות:

ח' בטבת, ט' בטבת, י' בטבת

8

9

10

המלך תלמי היה מלך מצרים והוא שלט בה מטעם האימפריה היוונית. לאיזו שפה תרגמו את התנ"ך מצרית/ארמית/יוונית?

רגע חושבים...

אם חכמים כותבים לנו שירד חושך לעולם כשהתרגום התפרסם, הכוונה היא שחכמים מתייחסים לאירוע הזה כאל אירוע משמח/ עצוב?
הסברו את תשובתכם

לא מצאנו עדין תשובה לשיאלה למה תרגמו את התנ"ך? ומי תרגם?
נעבור לקטע הבא ונגלה: נקרא עיבוד ממסכת מגילה בתלמוד הבבלי:

מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים זקנים והכניס אותם לשבעים ושנים בתים. אף אחד לא גילה להם לשם מה הגיעו לאלכסנדריה שבמצרים. עד שכל אחד מהם נכנס למלך וסיפרו לו על המשימה לתרגם את התורה ליוונית.

נעשה נס וכולם כתבו את התרגום בדיוק אותו הדבר למרות שישבו בנפרד. הביטוי לנס היה כאשר הגיעו למילה "ארנבת", הם עמדו בפני בעיה, שכן "ארנבת" היה שמה של אשת המלך וחשש היה שאם יכתבו את שמה המלך יפגע ויבעס. באופן פלאי כולם תרגמו את המילה ארנבת ל"צעירת הרגלים" (תלמוד בבלי מסכת מגילה ט' עמוד א - ב).

כמה אנשים כינס תלמי? _____ למה דווקא זקנים?? _____
מה למדנו מהקטע? לקחו אנשים מארץ ישראל, הביאו אותם למצרים ולא גילו להם למה? למה לא לגלות להם במה מדובר? _____
כאשר מתרגמים את התורה, המתרגם בוחר במילים שהם ההבנה והפרשנות שלו לכתוב.
כתבו איזו רגישות הפגינו המתרגמים כאשר הגיעו למילה ארנבת?

האם לדעתכם זה הגיוני שכל החכמים יכתבו אותו דבר, כאשר הם נמצאים בבתים נפרדים? הסבירו את תשובתכם

עדין לא קיבלנו תשובה מי היו 72 הזקנים ולמה עשו זאת? אחד הספרים החיצוניים שלא נכנסו לתנ"ך נקרא "אגרת אריסטאס". קראו את תקציר האגרת ונסו לענות על השאלות שעדין לא פתרנו.

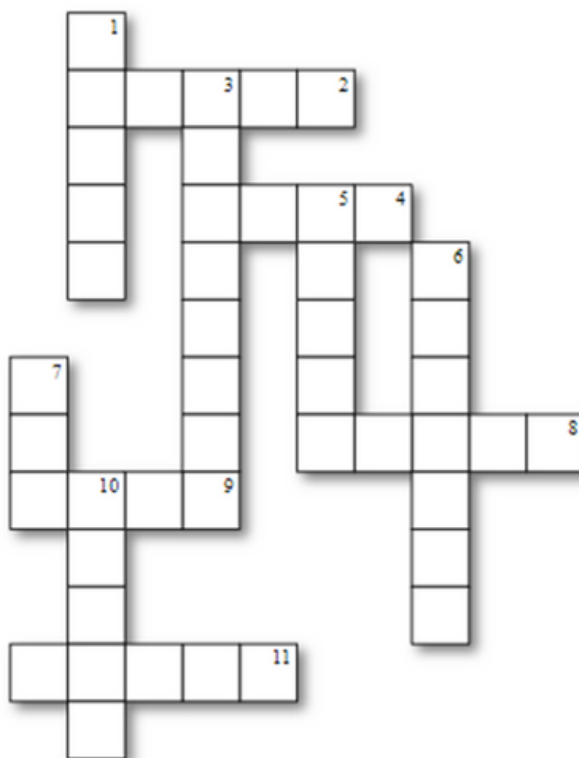
אריסטאס מספר למה נכתב התרגום:

למלך תלמי יש ספריה ענקית באלכסנדריה במצרים ובביקורו בארץ פנה אל הכהן הגדול אלעזר וביקש ממנו סיוע להכניס את הכתבים היהודים לספריה בשפה היונית כדי שיוכל להבין אותם. כהוכחה לכך שכוונותיו טובות הוא שחרר יותר מ-100,000 שבויים. תשובתו של אלעזר הייתה חיובית והוא הרכיב רשימה של שבעים ושניים זקנים שיעסקו במלאכת התרגום, שישה מבין כל אחד משנים-עשר השבטים. הזקנים מגיעים ומתקבלים בכבוד רב ונערכים אירועים במשך שבוע. אחרי שבעים ושניים יום הם מסיימים ומקריאים אותו ליהודי אלכסנדריה. המלך היה מרוצה מאוד מהתוצאה והם הוחזרו לירושלים בכבוד רב עם שפע מתנות עבורם ועבור הכהן הגדול אלעזר.

לפי האיגרת מי היו הזקנים?
מה מטרתו של המלך תלמי? וכיצד ניתן להוכיח זאת מהאיגרת?

כתבו בריבועים למה מתייחס המספר 72 בקטעים שקראתם?

מה למדנו משלישת הקטעים? פתרו את התשבץ שלפניכם

מאונך	מאונך
1. צעירת הרגלים	2. שמו של הכהן הגדול
3. צום שאנו מצינים בו את תחילת המצור	4. ספר בתנ"ך שבו חודש טבת מופיע
5. שם רוצה המלך לשמור את התרגום	8. מספר הימים שחושך ירד לעולם
6. לאיזו שפה תרגמו את התורה	9. שמו של המלך
7. הסיפור התרחש בימי בית המקדש ה...	11. החכמים לא היו צעירים הם היו
10. באיזו ארץ כתבו את התרגום	